

Program za rano prepoznavanje raka dojke

Sa pozivom za sudjelovanje u programu za rano prepoznavanje raka dojke putem mamografskog screeninga dobili ste i ovu tiskanu sa uputama. Ona sadrži obavještenja o pozadini, ciljevima, sadržajima i načinu rada ovog programa. Sudjelovanje u ovom programu je dragovoljno.

Rak dojke je u Njemačkoj najčešće oboljenje raka kod žena. Otprilike deset posto svih žena tijekom života oboli od ove bolesti, a većina njih nakon 50. godine života.

Stoga je odlučeno da se uvede program za rano prepoznavanje raka dojke putem mamografskog screeninga. Do sada u Njemačkoj nije postojao ovakav program koji po smjernicama Europske unije odgovara najvišim zahtjevima kvalitete. U visoke zahtjeve kvalitete ubraja se, primjerice sljedeće:

- da svaku rendgensku snimku dojke (mamografiju) ocjenjuju dva posebice obrazovana liječnika
- da svaki liječnik tijekom godine rutinski ocjenjuje mamografije najmanje 5000 žena
- da se u slučaju sumnje u dijagnozu potrebna dijagnoza razjasni u okviru programa za rano prepoznavanje. Da rezultate zajednički ocjenjuju svi uključeni liječnici, te da se dogovore daljnji koraci
- da samo osobito kvalificirane ustanove smiju provoditi ovaj program.

Praktične upute

Troškove preuzima vaše zdravstveno osiguranje. Ako imate zdravstvenu karticu, ponesite je sa sobom na pregled.

Ako budete spriječeni da dođete na navedeni termin, molimo da se u svrhu odlaganja termina obratite ustanovi koje vam je poslalo pozivnicu.

Na sva druga pitanja možete dobiti odgovor na mjestu gdje se vrši pregled (mamografska jedinica), kako je navedeno u vašoj pozivnici.

Što je mamografski screening ?

Pojmom « mamografski screening » označava se program za rano prepoznavanje raka dojke. Time se nastoji što je ranije moguće otkriti rak dojke kod žena kod kojih još nema nikakvih znakova ovog oboljenja.

U razmacima od dvije godine prave se rendgenski snimci dojke (mamografija). Ako je nalaz neupadljiv, nakon dvije godine opet dobivate poziv. Ukoliko na temelju rendgenskih snimaka dođe do sumnje da bolest postoji, obavljaju se daljnji pregledi u cilju razjašnjavanja sumnje.

Cilj ovog programa je da se u Njemačkoj smanji broj smrtnih slučajeva od raka dojke, te da se kod bolesti raka omogući obazrivije liječenje. Iz tog se razloga postavljaju strogi zahtjevi na kvalitetu kod screening personala, kod liječnika i uređaja, te se u datom slučaju usklađuju neophodni koraci sa ciljem da se razjasni sumnja da li se radi o raku dojke ili ne.

Koje žene mogu sudjelovati ?

U redovitim razmacima od dvije godine osobno se pozivaju sve žene u starosnoj dobi od 50 do 69 godina, i to na temelju podataka kod prijavnih organa vlasti.

Ako ste u zadnjih 13 mjeseci već imali jednu mamografiju, molimo da se obratite ustanovi koja vas poziva kako bi ste razjasnili daljnje korake.

Ukoliko u trenutku poziva imate slijedeće tegobe ili simptome, molimo da se neposredno obratite svom liječniku :

- opipljive čvorove
- udubine u koži ili otvrdnuća kože
- izvana vidljiva izobličenja
- promjene kože ili uvlačenje bradavice
- krvarenje ili druga tekućinasta izlučenja iz bradavice

Ako se već liječite od raka dojke, molimo da stupite u kontakt sa ustanovom koja vam je poslala pozivnicu. U tom slučaju nemate pravo da sudjelujete u programu, tako da više nećete dobivati pozivnice.

Koje su prednosti od sudjelovanja u programu?

Mamografijom se rano mogu ustanoviti vrlo sitne hrpe stanica raka, i to prije nego ih se može opipati, ili prije nego izazovu druge simptome.

Rano prepoznavanje poboljšava mogućnosti liječenja i šanse ozdravljenja.

Stoga redovitim sudjelovanjem u ovom programu imate više izgleda da se mora primijeniti manje operativnih zahvata i za organizam težih metoda liječenja, a rastu vam i izgledi za trajno ozdravljenje.

Koliko je sigurna mamografija?

Mamografija je trenutno najbolja metoda screeninga za rano prepoznavanje raka dojke kod žena u starosnoj dobi od 50 do 69 godina. No, ipak se mamografijom ne mogu prepoznati sva oboljenja raka dojke.

U rijetkim slučajevima može u razdoblju između dvije mamografije doći do raka dojke, kao i do tegoba ili simptoma.

Primjenom visokovrijednih rendgenskih uređaja koji se redovito kontroliraju opterećenje zrakama pri mamografiji se drži na niskoj razini. Prosječno opterećenje zrakama jednog mamografijskog pregleda odgovara otprilike desetpostotnom opterećenju prosječnog prirodnog godišnjeg opterećenja zrakama u Njemačkoj.

Procjenjuje se da je korist ovakvog pregleda kod ove starosne grupe pod pretpostavkama ovog kvalitativno sigurnog programa osjetno veća od rizika da se pri izradi mamografije može izazvati rak rendgenskim zrakama.

Koje su granice i mogući nedostaci mamografije?

U nekim se slučajevima bolest i pored ranog prepoznavanja i liječenja ne može zaustaviti.

Kad se sumnja na rak može kod dijagnostičkih pregleda (primjerice uzimanjem uzoraka tkiva) doći do opterećenja organizma pacijenta, pa čak i onda kad se ta sumnja ne potvrdi.

U nekim se slučajevima otkrije rak dojke, koji bi se uspješnije mogao liječiti da ga se otkrilo kasnije.

Što vas očekuje kod mamografije?

Pregled traje samo nekoliko minuta.

Svaka se dojka stavlja između dvije ploče od pleksiglasa i kratko se pritisne. To može biti neugodno, a ponekad čak i bolno. No, taj je pritisak potreban, jer se samo tako uz najmanje opterećenje zrakama mogu dobiti slike koje se mogu dobro ocijeniti.

Od svake se dojke prave dva rendgenska snimka. Vaše snimke uvijek ocjenjuju najmanje dva iskusna i osobito obrazovana liječnika neovisno jedan o drugome .

Kako vi dobivate rezultate?

Vama se u pravilu dostavlja rezultat pregleda u roku od sedam radnih dana nakon obavljene mamografije.

Kod otprilike 95 posto svih žena mamografija ne pokazuje nikakve upute na rak dojke. Tim se ženama pismeno izvještava da se za dvije godine opet pozivaju bez posebnog traženja. U izvještaju se ne upućuje na dobroćudne promjene koje samo u rijetkim slučajevima predstavljaju rizik.

Mamografija je upadljiva – što se onda desava?

Ako se u rendgenskim snimcima pokažu promjene koje upućuju na rak dojke, neophodni su daljnji pregledi. U tom slučaju zajedno sa rezultatom mamografije dobivate poziv za daljnje kratkoročno razjašnjavanje.

Rezultate razjašnjavajućih pregleda ocjenjuju svi uključeni liječnici zajednički i dogovaraju se o tome. Dosadašnja iskustva pokazuju da pregledi kod otprilike 80 posto žena naručenih zbog upadljive mamografije nisu potvrdili sumnju u rak dojke.

Što vas očekuje kod pregleda u cilju razjašnjenja?

1. Razgovor sa liječnikom

Najprije jedan liječnik ili liječnica sa vama razgovara o vašim rendgenskim snimcima i izvještava vas o neophodnim daljnjim pregledima. Na taj razgovor možete nakon što ste o tome razgovarali sa vašim liječnikom dovesti i osobu od povjerenja.

2. Pregled opipavanjem

Liječnica ili liječnik brižljivo opipava vaše dojke.

3. Sonografija /pregled ultrazvukom

Kod ovog pregleda se proizvode slike tkiva dojke uz pomoć zvučnih valova. Kod nekih promjena ova metoda predstavlja dopunu u procjeni upadljivosti koja je otkrivena mamografijom.

4. Dodatni rendgenski snimci

Kod nekih je promjena potreban dodatni rendgenski snimak dojke (primjerice povećanje). Time se određena upadljiva područja tkiva mogu točnije prikazati i ocijeniti.

5. Rezultat

Na kraju pregleda liječnica ili liječnik sa vama razgovara o rezultatu pregleda. Kod većine se žena može isključiti sumnja u rak dojke.

6. Biopsija

Uzimanje uzorka tkiva (biopsija) u cilju definitivnog ocjenjivanja nekog upadljivog nalaza potrebno je samo kod malog broja žena.

U tu se svrhu nakon lokalne narkoze sa jednom šupljom iglom uzima nešto tkiva iz upadljivog područja dojke, koje onda ocjenjuje specijalist. Rezultat bude gotov za nekoliko dana, a vi ga doznajete u okviru osobnog razgovora. Liječnik/liječnica kojeg/koju ste vi naveli isto dobiva taj rezultat.

Zaključujući rezultat pregleda dobivate u pravilu u roku od dva tjedna nakon što ste dobili poziv za vršenje pregleda u cilju razjašnjavanja, i to na način na koji ste to dogovorili. Ukoliko se potvrdi sumnja na rak, možete sa liječnikom, koji je provodio preglede u cilju razjašnjavanja dogovoriti koji su daljnji koraci. I na taj razgovor možete, nakon razgovora sa liječnikom, dovesti osobu od povjerenja.

Zbog čega su nam potrebni vaši podaci i kako su oni zaštićeni?

Ovaj kvalitativno visokovrijedni program za rano prepoznavanje se nudi svim ženama u starnosnoj dobi od 50 do 69 godina. U tu se svrhu primjenjuju podaci iz službenih prijavnih registara (ime, adresa i datum rođenja). Naravno da se pri tome poštuju zahtjevi koji se odnose na pravo o zaštiti podataka. Iz tih prijavnih podataka se regeneriraju dvije oznake koje važe za vas i koje se više ne može dešifrirati, a koje služe organiziranju pozivnica i provjeri kvalitete pregleda.

Službeni podaci prijave se nakon poslate pozivnice gase, i to neovisno o tome da li vi sudjelujete u programu za rano prepoznavanje ili ne. Mjere za provjeru kvalitete se obavljaju anonimno uz primjenu navedenih dviju oznaka.

Kao i kod svih drugih liječenja vaši podaci podliježu obavezi šutnje.

Jednom specijalnom mjerom u cilju provjere kvalitete pregleda utvrđuje se da li je kod žena u vremenu između dva mamografska screeninga došlo do raka dojke kojeg se moglo ranije otkriti. U tu se svrhu redovito uspoređuju oznake sudionika sa oznakama u nadležnim registrima bolesti raka. Registar bolesti raka prijavljuje oznake slučajeva sa rakom dojke (znaci ne imena) ustanovi koja šalje pozivnice. Ukoliko ste vi pogođeni, ustanova koja šalje pozive šalje vašu oznaku jedinici za screening koja je za vas nadležna. Ta jedinica vas moli za odobrenje da smije proslijediti vaše medicinske podatke, posebice mamografske snimke posebnoj ustanovi za provjeru kvalitete (centar za referencije).

Na što vas još želimo uputiti

Vi obavezno trebate i tijekom dvogodišnjeg intervala između dva poziva paziti na promjene vaših dojki. U to spadaju:

- opipljivi čvorovi
- udubine u koži ili otvrdnuća kože
- izvana vidljiva izobličenja
- promjene kože ili uvlačenje bradavice
- krvarenje ili druga tekućinasta izlučenja iz bradavice

Ako primjetite ovakve promjene, molimo da se bez odlaganja obratite liječniku koji vas liječi.